

גליון מס'

43

תשרי תשע"ז,
אוקטובר 2016

הדיין והדייין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and its Decisor: Rabbinical Court Decisions in Family Matters

ילדים

צווי הגבלה

ביטול גיור

רכוש

עילות גירושין

פרסום זה התאפשר הודות לתרומתם הנדיבה של עו"ד רומי תיגר (QC) ורעייתו אסתר מלונדון, אנגליה
This publication was made possible through the generous support of Mr. Romie Tager, QC, and his wife Esther, London, England

תוכן העניינים

- ילדים _____ 3
- צווי הגבלה _____ 4
- ביטול גיור _____ 5
- רכוש _____ 7
- עילות גירושין _____ 10

דבר המערכת

א. שני פסה"ד הראשונים בגיליון זה עוסקים במקרים בהם ילדים שוהים יחד עם אמם במעון לנשים מוכות. לדעתם של הדיינים במקרים אלה, סיכון לאשה אינו מהווה סיכון לילדים ולכן טובתם דורשת את הפרדתם מאמם, השבתם למסגרת חייהם הקודמת ואף העברתם למשמורתו של אביהם המסכן את אמם. המעניין הוא שבמקרה הראשון מוצג הדבר כ'טובת הילדים'. אכן, את עיקרון העל הזה בנוגע לשיקולים הנוגעים לשאלות משמורת אנו פוגשים בפסקי דין נוספים בגיליון זה. כך, בפסק דין מס' 10 בו ביה"ד מדגיש כי העיקרון המנחה בכל הערכאות בנושא משמורת קטינים וזמני שהות הוא טובת הקטינים בלבד, וכך בפסק דין מס' 4 שם מדגיש הרב הראשי כי "טובת הילדים היא הנקודה המשמעותית ביותר, ובית הדין אחראי על כך". מעניין עם זאת לשים לב לדיון שנערך בפס"ד 4. בעוד בית הדין האזורי קיבל את הגדרת 'טובת הילדים' של ועדת התסקירים, הרי שביה"ד הגדול הפך את החלטתו ופירש על כן את 'טובת הילדים' באופן שונה, ככזו התואמת לטובת אמם ולכן הילדים יעברו עמה.

ב. בפס"ד מס' 5 מטיל בית הדין על הבעל, מלבד סנקציות מכח החוק, גם את ההרחקות הקלאסיות של רבינו תם, שהן למעשה הרחקות חברתיות שיתכן ובחברות דתיות סגורות הן יעילות יותר מאשר הסנקציות המודרניות. ביה"ד גם קובע כי יש לפרסם ברבים את שמו של הבעל. פעולות אלה מכילות כמוכן גם אלמנו של 'ביוש' (shaming). לאחרונה הועברו להרכב מורחב שתי עתירות של סרבני גט שעליהם הוטלו סנקציות דומות והופעל כנגדם 'ביוש' (בג"ץ 5185/13, 1031/16). מעניין מה תהיה עמדתו של בית המשפט כלפי אמצעים אלה, שמצד אחד עשויים להיות יעילים (ועובדה שהסרבנים התקוממו נגד הפעלתם), ומצד שני המקור החוקי להפעלתם מצוי בסימן שאלה.

ג. פס"ד מס' 7 הוא שני ההליכים שהתקיימו בסוגיית גיוריו של הרב לוקשטיין מניו-יורק שזכתה לפרסום רב בתקשורת. המעניין הוא שבתי הדין דחו את עמדתה של הרבנות הראשית, וכפי שכתב הרב הראשי (במכתבו הקובע כי יש להכיר בגיורים אלה - <http://www.kikar.co.il/203186.html>): "ידועשהרבנות הראשית לישראל ובתי הדין הרבניים הינם שני גופים נפרדים".

קריאה מועילה,
פרופ' עמיחי רדזינר

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and Its Decisor

גיליון מס' 43, תשרי תשע"ז אוקטובר 2016

מערכת הדין והדיין

יו"ר המערכת: פרופ' רות הלפרין-קדרי, ד"ר סוזן וייס
 עורך ראשי: פרופ' עמיחי רדזינר
 חברי המערכת: עו"ד עדי רז, עו"ד אסנת קרפלוס-גלעם,
 עו"ד שי זילברברג, עו"ד אסנת פרינץ
 מנהלת ומפיקה: ד"ר גלית שאול
 סגנית עורך: מיכל מן
 עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:
 המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
 הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900
 טל: 03-5318895, פקס: 03-7360499
E-mail: DVD@rackmancenter.com
www.rackmancenter.com

סימני הבאת פסקי הדין:

- פסק דין מלא:
- תקציר:
- פסק הדין בחלקו:

ראשי תיבות:	
בזה"ז - בזמן הזה	לכו"ע - לכולי עלמא
בע"כ - בעל כורחו/ה	לפי"ז - לפי זה
ג"פ - גט פיטורין	עו"ס - עובד/ת סוציאלי/ת
דמו"י - דת משה וישראל	פו"ר - פריה ורביה
דר"ת - דרבינו תם	פרש"י - פירוש רש"י
זמ"ז - זה מזו	צ"ב - צאן ברזל
חדר"ג - חרם דרבינו גרשום	שאל"כ - שאם לא כן
טו"ר - טוען/ת רבני/ת	שכ"ו - שאר כסות ועונה
טו"מ - טענות ומענות	שלו"ב - שלום בית
כ"ש - כל שכן	חו"ק - חופה וקידושין

אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

©
 כל הזכויות שמורות
 ISSN 1565-4176

דיון ראשון: תיק מס' 996854/1, ניתן ביום כ"ט סיון התשע"ה (16.6.15).
 הופיעו: עו"ד יאיר שחם, עו"ד טלי אלמן (לאשה), עו"ד שירה דהורי-סאלם (לאיש).
 דיון שני: תיק מס' 996854/15, ניתן ביום י"ד בתמוז התשע"ה (1.7.2015).
 הופיעה: עו"ד מוריה דיין, "יד לאשה" (לאשה).

ידידים

פסה"ד עוסק גם בנושא סדרי דין.

2. בקשה להוצאת ילדים ממעון לנשים מוכות והשבתם למשמורת משותפת.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:
 הרב יוסף גולדברג - אב"ד

נפסק:

בפני בית הדין עומדת בקשת ב"כ האב להשיב את הקטינים למוסדות החינוך שהתקבלה ב8.3.16. בקשה זו הועברה לתגובת ב"כ האשה, ואכן ב9.3.16 התקבלה תגובתה. לאחר העיון בבקשה ובתגובה ובכל הנספחים שצורפו, בית הדין מורה לגב' ... וב"כ וכן לגב' ... - מנהלת אזור מושבות המחלקה לשירותים חברתיים בעיריית ירושלים... להמציא לבית הדין כל מסמך ו/או ראיה שהסתמכו עליה בקשר להחלטתם על החזקת הילדים במקלט לנשים מוכות. יש להמציא את המבוקש תוך 5 ימים. מובהר בזה כי במידה ולא יוגשו המסמכים המבוקשים ובית הדין ישתכנע שהילדים מוחזקים במקלט לבקשת האם בלבד, ללא כל הוכחה על סיכון כנגד הילדים, בית הדין יעתר לבקשת האב להוציאם מהמקלט כדי שהאב יוכל לממש את זכותו להסדר ראיה ומשמורת משותפת כמפורט בהמלצות התסקיר.

תיק מס' 297491/3
 ניתן ביום ג' באדר ב' התשע"ו (13.3.2016)
 הופיעו: עו"ד נחמה איזאק ועו"ד לאה קליין אליאב (לאשה),
 עו"ד עדנה אשכנזי (לאיש).

3. בית הדין קובע כי בסמכותו לעכב ביצוע פס"ד למזונות ילדים שנתן, בשל הסמכה בהסכם הגירושין.

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:
 הרב אברהם שיינפלד - ראב"ד
 הרב אליהו אברג'יל - דיין
 הרב מרדכי טולידאנו - דיין

נפסק:

לאחר העיון בבקשה לעיכוב ביצוע חיוב המזונות שעל פי הסכם הגירושין שאושר בבית הדין ובתגובות הצדדים, לדעתנו, אכן צדק ב"כ האב כי אין הנדון שצירפה ב"כ האם דומה לנדון דידן באשר יש הסכם מפורש המסמין את ביה"ד לדון בכל נושא הילדים ומזונותיהם ונקיטת סנקציות והתקיימו הליכים ודיונים אחר הגט בהסכם הכולל בענייני הילדים ומזונותיהם וניתנו החלטות, ראה

1. טובת הילדים דורשת הוצאתם מן המעון לנשים מוכות והעברתם לרשות האב; דחיית בקשה לפסילת הדין שדן יחיד.

בית-הדין הרבני האזורי ירושלים:
 הרב אליהו אברג'יל - יו"ר

נפסק:
 דיון ראשון:

לאחר שמיעת הבעל וב"כ ושמיעת ב"כ האשה שלא הופיעה והודיעה שנמצאת במקלט, דבר כשלעצמו אין בו שום הצדקה על אי הופעתה של האשה בביה"ד, אולם מ"מ מה שהילדים נמצאים במקלט ללא מסגרת הדבר הוא חמור ביותר וטובת הילדים הוא מעל הכל. אשר ע"כ:

1. משמורת הילדים תעבור לאב זמנית עד להחלטה אחרת והילדים יוחזרו למסגרתם.
2. ומכיוון שכן אין מקום לדון בחיוב מזונותיהם.
3. כיוון שתביעת הבעל נפתחה בביה"ד בתאריך 27/8/14 הרי שקדמה לתביעת האשה שנפתחה בבית המשפט אחרי כן בתאריך 21/4/2015 הרי ברור שבית הדין קנה סמכות בכל מכל כל.

דיון שני:

1. כשמדובר בקטינים וטובתם והוא מעל הכול רשאי דיין יחיד לתת סעד זמני לילדים לחזור למסגרתם ובהקדם. באשר לא נטען אלימות כלפי הילדים בשום מקום וגם העו"ס כתבה שהיא נמצאת בסיכון ולא כללה את הילדים הרי גם לדבריה אין סיכון לילדים. ולהושיבם במקלט ולנתקם ממסגרתם הוא הגרוע ביותר וגם בית המשפט אסר על הבעל ליצור קשר רק עם אשתו ולא אסר קשר עם ילדיו ואדרבא השופט קבע שיראה ילדיו באותו יום הרי שאין סכנה לילדים מאביהם ועקירת הילדים ממסגרת לימודם ולהושיבם במקלט הוא התמוה ביותר והגרוע ביותר.
2. אני לא מכיר את הבעל ולא אחראי עליו עם אשתו.
3. באשר כתבה כי 30.11.14 אסר הרב אברג'יל על האשה לפנות למשטרה: סילוף דברים ממש אני רואה.
4. לא אני אמרתי שהרי הדין היה בהרכב מלא.
5. נאמר שם: ש"ב כלומר שלום בית משמעותו שלא פונים למשטרה לפני שפונים לבית הדין, ודברי האשה וב"כ בשקר יסודם ובסילוף ברור, עיין פרוטוקול מתאריך הנ"ל שורה 14. בודאי אם כדבריה שהיה זוב דם הרי בודאי צריך לערב משטרה. ולכן דוחה בשאט נפש דברי ב"כ האשה לפסילה.

הרב לבנון:

אנו מודעים לתסקיר שקבע כי טובת הילדים להיות קרובים לשני ההורים, יחד עם זאת, הואיל ולדברי האם היא מרגישה בדידות במקום מגוריה, רחוקה מהוריה, ואין לה תמיכה משפחתית שהיא כ"כ זקוקה לה, ומקום המגורים הוא רחוק ממקום עבודתה, לכן היא רוצה לעבור להתגורר ליד הוריה בצפון, לפיכך לא ניתן לאסור עליה לעבור ולגור באשר תחפוק, וזכותה לגור בכל מקום שתמצא, וטובת הילדים אינה יכולה למנוע ממנה לעבור דירה. מה עוד שבסופו של דבר אם האם תחיה חיים של צער יהיו לך בודאי השלכות לא טובות על הילדים, ונמצא שכר עיכובה במקום בהפסדה.

נוסף על כך, האם אשה עובדת וכדי לטפל בילדים ולגדלם היא זקוקה לעזרה תמידית, לקיחת הילדים לגנים ולבתי ספר, וכן להחזרים ולשהות עמם עד שהאם חוזרת מעבודתה. ובמיוחד דרוש לאם סידור מי ישהה עם הילדים בעת שיחלו וכדומה. נבאר דברינו מבחינה עקרונית הלכתית, לפי ההלכה אי אפשר לחייב את האם לחיות חיי צער בגלל הילדים, ויתרה מזאת, לפי ההלכה באופן עקרוני האם יכולה להתנער מאחריות למזונות הילדים והטיפול בהם, ולפיכך קל וחומר שלא ניתן לאסור עליה לעבור דירה בשביל טובת ילדיה. ולאחר שאפשרנו לה לעבור מקום, נושא המשמורת נבחן בהתאם לטובת הילדים.

נביא לך מספר מקורות: בשו"ת מהרשד"ם חלק אבן העזר סימן קכג כתב שזהו דבר פשוט ופסוק שאין שום חיוב על האם לגור במקום זה או אחר למען טובת הילדים... האם אינה מחויבת כלל לטפל ולגדל את ילדיה, כמבואר ברמב"ם הלכות אישות פרק כא הלכה יח ובמגיד משנה שם... השאלה היחידה שהיתה צריכה להיות נידונה היא היכן תהיה המשמורת במקרה שתעבור האם דירה, ושאלה זו היתה צריכה להיות לעיני כותבי התסקיר. התשובה לשאלה זו היא פשוטה מאוד בנדון דנן: לפי ההלכה קטני קטנים עד גיל 6 דינם להיות אצל האם, אא"כ יש שיקול ברור לומר אחרת. הלכה זו באה לידי ביטוי בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות סעיף 25. בנדון דידן אכן מדובר בקטני קטנים, ולפי התסקירים לא נראה שיש איזו שהיא מניעה מלמסור את הילדים למשמורת האם. אדרבה הילדים נמצאים בעיקר אצל האם, למרות המשמורת המשותפת, והסדרי הראיה המורחבים אצל האב. ולכן נראה שבשלב זה מתאים לומר שהאם תהיה המשמורת של הילדים, וכיון שהיא עוברת לצפון הם יעברו עמה שזה טובתם. וכמו כן יש לנו ספק גדול אם האב יוכל לשמור על הילדים לפי היקף עבודתו.

יצוין בזה, שמצאנו בתשובת רשד"ם אה"ע קכ"ג שאם האם רוצה לעבור דירה לעיר אחרת אין לה לקחת עמה את בתה, למרות שלפי ההלכה מקומה של הבת לעולם אצל אמה. מאידך גיסא חלק עליו המהריב"ל בחלק א סי' נ"ח. מכל מקום המעין בדברי המהרשד"ם שם יראה שטיעונו השונים שהביא באותה תשובה, כגון סכנת הדרכים והיכולת להשגיח על הילד אינם שייכים בנדון דידן בזמננו שסכנת הדרכים אינה דבר מצוי כבעבר, וכן הניידות הקלה שקיימים היום מאפשרים יכולת השגחה על הילדים גם אם הם בעיר אחרת. ואכן מצאנו תימוכין לדברינו

פס"ד מיום ו' ניסן תשע"ג (17.3.2013) ולא הועלו טענות סמכות בעבר. לציין שאף ביה"ד הגדול ממתין לקבלת תסקיר פקה"ס. לאור האמור החלטנו:

מעכבים ביצוע פס"ד למזונות ילדים שבהתאם לאישור הסכם גירושין מיום י"ב חשוון תשע"א (20.10.2010) ובעקבות כך יעוכבו הליכי ההוצל"פ עד לבירור ומתן החלטה אחרת.

תיק מס' 755954/25

ניתן ביום י"א באייר התשע"ה (30.4.2015)

הופיעו: עו"ד סוזן וייס ועו"ד ניצן כספי שילוני, "מרכז צדק לנשים" (לאשה), עו"ד יוסף בן ברוך (לאיש).

פסה"ד עוסק גם בנושאים מאבקי סמכות והסכמים.

4. זכותה של אם לעבור עם ילדיה הרחק ממקום מגורי אביהם, בכפוף לתסקירים.

בית הדין הרבני הגדול:

הרב דוד ברוך לאו - דיין

הרב דוד דב לבנון - דיין

הרב נחום שמואל גורטלר - דיין

העובדות:

בני הזוג התגרשו בחודש מרץ 2016, ולהם שני ילדים קטינים, ילידי שנת 2010 ושנת 2012. הילדים נולדו והתחנכו בעיר ... ורשומים למוסדות החינוך בעיר זו לשנת הלימודים הבאה. האב הגיש תביעת גירושין לבית הדין האזורי בשנת 2015, ובה כרך את סוגיית משמורת הילדים. בהמשך, פנה האב בבקשה למתן צו מניעה האוסר על האם להעתיק את מקום מגורי הילדים לאזור הצפון, ובית הדין נענה לבקשתו. בחודש מאי 2015, פנתה האם לבית הדין בבקשה להתיר את העתקת מקום מגורי הילדים לאזור הצפון, ובית הדין הורה לשירותי הרווחה בעיר להכין תסקיר לעניין טובתם של הילדים. ועדת התסקירים המליצה שלא להעתיק את מגורי הילדים הקטינים לצפון, שם מתגוררת משפחתה של האם.

בית הדין האזורי קיבל את המלצות ועדת התסקירים. בהחלטתו נאמר, כי "נקבע שטובת הילדים להשאר במקום מגוריהם [...] הוצג הסכם חלוקת זמני שהייה של הילדים עם כל אחד מההורים [...] הרשויות נמנעו מלהכריע בשאלת המשמורת [...] כידוע, כל נושאי הילדים נשקלים על פי העקרון המנחה של טובת הילדים ולכן ניתן לבחון אותם שוב אם יש התפתחויות ושינויים וזאת על פי בקשת מי מההורים. בית הדין פונה לשני ההורים לכבד את מה שנקבע, ולפעול בהתאם". על פסיקה זו ערערה האם לביה"ד הגדול. לדבריה, זכותה לגור במקום בו תבחר נשללה; זכותו של האב לא עדיפה על זכותה; יש יתרון במגורים ליד משפחתה; לכותבי התסקיר לא הייתה זכות להגבילה לעבור דירה והיה עליהם להתייחס לאפשרות זו, הם גם התעלמו מאלימות האב כלפי בנו. האב טוען כי מדובר בהחלטת ביניים שלא ניתן לערער עליה ואף היה כאן שיהוי; הוא אינו יכול לעבור לצפון בשל עבודתו; טובת הילדים להשאר במרכז והוא מוכן לקבלם למשמורתו.

נפסק: לאור האמור דין הערעור להתקבל, והאשה רשאית לעבור לגור באזור הצפון, אך רק לאחר קביעת המשמורת והסדרי הראיה על ידי ביה"ד האזורי בת"א. לפיכך יש להחזיר את התיק להמשך טיפול ביה"ד בתל אביב. ומבוקש לקבוע דיון דחוף בעניין זה הואיל ומדובר בסוף שנת לימודים. ביה"ד מורה כצו לשירותי הרווחה באזור ... להגיש תסקיר דחוף לביה"ד בת"א, ולהמליץ על משמורת לאחר מעבר האם לאזור הצפון וכן להמליץ על הסדרי ראיה, וזאת לא יאוחר מתאריך 20.7.16.

תיק מס' 1073383/1
 ניתן ביום ז' בסיוון התשע"ו (13.6.2016)
 הופיעו: עו"ד מיכל פיינ (לאשה), עו"ד רועי סידי (לאיש).
 הערה: עתירתו של הבעל כנגד פס"ד זה נדחתה ביום י"ב בתמוז התשע"ו (18.7.2016). ראו: בג"ץ 5537/16.

למדור זה ראו גם פס"ד מס' 10.

1113
 הסכמה

5. הטלת הרחקות דר"ת קלאסיות וגם סנקציות מכח חוק במקרה של חיוב בגט, אך סירוב להטלת צו מאסר.

בית הדין הרבני תל אביב יפו:
הרב דב דומב - יו"ר
הרב אבירן יצחק הלוי - דיין
הרב יצחק זר - דיין

העובדות:

פסה"ד ממשיך פס"ד שניתן ביולי 2013 (התפרסם ב'הדין והדיין' 35, פס"ד מס' 2), בו נפסק כי המקרה הקשה ("מדובר באחד מהתיקים הקשים שהכרנו", כלשונו של ביה"ד שם) מביא לחיוב הבעל בגט, וכי "במידה והבעל לא יסכים לגרש תוכל האשה לבקש הטלת הרחקות דר"ת על הבעל וצווי הגבלה".

נפסק:

ביום ד' באב תשע"ג 11.7.13 ניתן בתיק זה פסק דין כי הצדדים חייבים להתגרש. בהתאם לפסק הדין נקבע מועד לסדור גט. אולם הבעל סירב ומסרב להתגרש. מחמת כן הגיש בא כח האשה בקשה לכפות על הבעל בדרך מאסר את מתן הגט, לטענתו דרכי כפייה אחרות אינן יעילות במקרה זה. ב"כ הבעל מתנגד לאכיפת פסק הדין, הן בדרך מאסר והן בשאר דרכים. לדבריו כוונתו לערער על פסק הדין. דיון בעניין התקיים בתאריך כ"ו בתשרי תשע"ד 30.9.13.
 פוסקים אנו כי יש לאכוף על הבעל את פסק הדין לגירושין. זאת אפילו בלא לקבוע חיוב בגט בגירושין. לפיכך, בשלב זה, הננו

אלה: מן הגר"ש אלישיב זצ"ל המובאים בפד"ר כרך ד עמ' 95 (הודפס גם בקובץ תשובות כרך ב סי' קטו אות ב)... אף בשו"ת נופת צופים (אה"ע סי' צא) כתב שאין מחלוקת עקרונית בין המהרשד"ם למהר"י בן לב...

שני דברים למדנו מדברי הפוסקים הנ"ל: א. שאי אפשר למנוע מהאם להעתיק את מקום מגוריה למקום אחר, למרות שטובת הילדים היא שהיא תגור בקרבת מקום אל אביהם. ב. שאם האם גרה רחוק מהאב, וטובת הילדים להיות עם אמם, כגון בת שהיא עם אמה לעולם, ההלכה קובעת שהיא תהיה עם אמה. דברים אלו הובאו ונפסקו בפס"ד של ביה"ד הרבני באר שבע (הרבנים לוז, כהנא ושפנייר) בתיק מס' 1037916/3.

לפיכך נראה שאי אפשר למנוע מהאם לעבור למקום מגורים אחר, ועל פניו במקרה זה המשמורת תינתן בשלב זה לאם בנדון דידן. אלא שכידוע נושא המשמורת יכול להשתנות לאחר שהילדים יגדלו, ונושא זה פתוח תמיד לדיון ובדיקה מחודשת. אולם הכרעה סופית בענין המשמורת תינתן על ידי ביה"ד האזורי ובכפוף להסדרי ראיה עם האב.

הרב לאו:

... תשובת הרמב"ן (סי' לח, הובאה ביד אהרן הגהת ב"ד) עומדת מול עיני, "ולעולם צריך לדקדק בכלל לדברים אלו אחר מה שיראה בעיני בית דין בכל מקום ומקום שיש בו תיקון ליתומים שבית דין אביהם, לחזור אחר התיקון". נכונים הדברים גם כאשר מדובר בטובת ילדים שהוריהם חיים עמנו לאורך ימים ושנים, בית הדין חייב להעמיד את טובתם לנגד עיניו ולהכריע על פי טובתם.

הוסיף המהרשד"ם (אבה"ע"ז סי' קכג) וכתב, "וכללא דמילתא כי כל זכות שאמרו חכמים ז"ל בדיבורם, הבת אצל האם לעולם וכו', בזכותה דיברו, לא בזכות האם, וכן בבן, בזכות הבן דיברו". גם ברדב"ז (ח"א סי' סד) הדגיש זאת וכתב, "כללא דמילתא, הכל תלוי בראות עיני הבית דין באיזה מקום יש תקנה לוולד יותר". כלומר טובת הילדים היא הנקודה המשמעותית ביותר, ובית הדין אחראי על כך.

ברור הוא שטובת הילדים היא שיהיו קרובים לאביהם ולאימם כאחד. לילדים מגיע אבא ומגיעה אמא. אבל כאן התלבטותנו היא בשל העובדה שככל הנראה מציאות זו לא תתקיים כאן, שהרי מסכים אני לדברי עמיתי כי אין בידנו לכבול את רגליה. ושאלתנו היא עד כמה ניתן לצמצם את הנזק לילדים.

מן הראוי היה לנסות למצוא מקום מגורים מוסכם באמצע הדרך, בו תתאפשר המשמורת המשותפת לבוא לידי ביטוי נכון יותר, אך אין בידי בית הדין לכבול את רגלי האם. למרות הכאב והצער בדבר, לאחר שהתרשמנו כי המעבר אינו בשל סיבות שליליות חלילה.

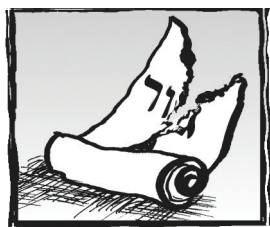
לשם קביעת הכרעתנו נבקש מאגף הרווחה בעיריית... לשוב שנית לעסוק בנושא זה ולבחון עם ההורים את השאלה, מה תהיה המלצתם למשמורת הילדים במידה והאם עוברת לגור באזור הצפון, אצל מי נכון יהיה לקבוע את המשמורת. ועליהם לבדוק גם אם בית הדין היה מכריע כי משמורת הילדים תהיה בידי אחד ההורים, ולהורה השני יקבעו הסדרי ראיה, מה יהיו הסדרי הביקורים. בית הדין יבחן היטב את המלצות הרווחה, ויכריע בנושא עם הצדדים.

3. פגיעה בפרטיותה של האשה בכל דרך שהיא.

תיק מס' 954036/8
ניתן ביום א' באייר התשע"ד (1.5.2014)
הופיעו: עו"ד אודליה חן (לאשה), עו"ד עמוס צדיקה (לאיש).

**פסה"ד עוסק גם בנושא ראיות.
למדור זה ראו גם פס"ד מס' 12,11.**

קייטוב
איוור

**7. ביה"ד הגדול משיב לאשה את יהדותה שבוטלה בבית
הדין האזורי שנים רבות לאחר הגיור.**

**בית הדין הרבני האזורי ירושלים:
הרב יעקב אליעזרוב - ראב"ד**

**בית הדין הרבני הגדול:
הרב דוד ברוך לאו - דיין
הרב אליעזר איגרא - דיין
הרב דוד זב לבנון - דיין**

העובדות:

מדובר בגיור שהתקיים בשנת 1983, בבית דינו של הרב הראשי לשעבר, הרב שלמה גורן. כשבאה בתה של הגיורת, אשר נולדה לאחר הגיור, להינשא בשנת 2012 הודיעו לה שיש ספק ביהדותה בשל חשש בכשרות הגיור של אמה. טענתו של בית הדין האזורי - 29 שנים לאחר הגיור - הייתה שהאם לא שמרה מצוות לאחר הגיור ולכן מתברר למפרע כי תוקף הגירות מוטל בספק. בשנת 2015 פנתה הבת לבית הדין הגדול וזה פנה לבית הדין האזורי שכתב את פסה"ד שלהלן ובו נעשה ניסיון לשחזר את נימוקיו להטלת הספק בגיור. לאחר מכן, הוחזרה לאם ולבתה יהדותן בבית הדין הגדול.

נפסק:

באזורי:

הוגשה בקשה מטעם ביה"ד הגדול למתן נימוקים בקשר לגירות של הגב'...

התקיימה ישיבה ראשונה, בה ישב הרב רבינוביץ בלבד ולפי דברי הבת האמא שמרה מצוות חלקית, כמו כן הרב רבינוביץ עשה בנוסף חקירה טלפונית של האם ולפי הנתונים שהיו אז היה נראה שהאם לא שמרה מצוות, סמוך לאחר הגיור.

הייתה ישיבה קצרה נוספת בהרכב מלא, וגם בה ביה"ד התרשם שיש ספיקות לגבי קבלת מצוות, ע"י האם, דבר שיש לו השלכות כלפיי הבת שנולדה לאחר הגיור, שלא שמרה מצוות, שרצונה להינשא ליהודי בזמן שיש ספיקות על הגיור של האם, ולפיכך ביה"ד לא יכול היה להתיר לבת להינשא. מה עוד שהאם שלחה את הבת לבית ספר ממלכתי לא דתי, אשר יש מקום לומר

מטילים על הבעל את ההרחקות שקבע רבינו תם והובאו בטור ובשו"ע סי' קנ"ד סע' כ"א וגוזרים בזאת: שעל כל איש ואשה מישראל, וכל הנלוים אליהם, להמנע בהחלט מלדבר עמו כלל, ושלא לשאת ולתת עמו, הן במסחר הן בכל משא ומתן של ממון, ושלא לארחו ולהאכילו ולהשקותו, ושלא לבקרו בחוליו, ושלא להושיבו בבית הכנסת, וכל שכן שלא להעלותו לתורה, ושלא לאפשר לו לומר קדיש, וכל שכן שלא לתת לו לעבור לפני התיבה, ושלא לשאול בשלמו, ושלא לחלוק לו כבוד כלל, ולהתרחק מעליו ככל אפשר, ושלא לחדש לו את דרכו וכו', עד אשר יחזור בו מקשיות ערפו וישמע לקול מורים, ויתן גט כריתות לאשתו כדמו", ולשחררה מעגינותה. ורק לאחר מכן נסיר מעליו כל ההגבלות הנ"ל ושב ורפא לו. וראה בשו"ת יביע אומר ח"ז אבה"ע סימן כ"ג וח"ח אבה"ע סימן כ"ה, ומשמם בארה.

בנוסף, בהתאם לחוק בתי דין רבניים קיום פסקי דין של גירושין תשנ"ה 1995, פוסקים אנו:

1. להוציא צו עיכוב יציאה קבוע נגד הבעל לפי סעיף 2 (1) לחוק.
 2. להוציא צו הגבלה, בהתאם לסעיף 2 (2) לחוק, לפיו מנוע הבעל מלקבל דרכון ישראלי או תעודת מעבר לפי חוק הדרכונים תשי"ב 1952, להחזיק בהם או להאריך את תוקפם, ובלבד שיהיו תקפים לצורך שיבה לישראל.
 3. להוציא צו הגבלה, בהתאם לסעיף 2 (3) לחוק, לפיו מנוע הבעל מלקבל להחזיק או לחדש רשיון נהיגה.
 4. להוציא צו הגבלה, בהתאם לסעיף 2 (6) לחוק, לפיו מנוע הבעל מלפתוח או להחזיק חשבון בנק או למשוך שיקים מחשבון בנק בדרך של קביעה כי הוא לקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981.
- בית הדין מתיר לפרסם את שמו ופרטיו ותמונתו של הבעל בכל מקום שהוא ללא הגבלה, בצירוף הודעה כי כל שיש בידו לסייע להוציא מהבעל גט, הרי הוא מצווה ועומד לכך, ואילו כל המסייע לו להמשיך ולעגן את האשה, הרי הוא מסייע לדבר עבירה.

תיק מס' 901847/9
ניתן ביום א' בכסלו התשע"ד (4.11.2013)
הופיעו: עו"ד אהרון בניסטי (לאשה), עו"ד גרמי שטרן (לאיש).

**6. הוצאת צו הגנה לאשה מפני ניסיונות האיש להשיג
ראיות לצורך הליך הגירושין.**

**בית הדין הרבני האזורי חיפה:
הרב דניאל אדרי - אב"ד**

נפסק:

- בית הדין אוסר בצו על הבעל... ת.ז... כדלהלן:
1. כניסה לבית המגורים המשותף שבקיבוץ... ו/או המצאות במרחק של 500 מטר מן הבית המשותף הנ"ל ו/או ממקום מגוריה הקבוע של האשה... (להלן - האשה).
 2. הטרת האשה בכל אמצעי ודרך, ובכל מקום. לרבות המצאת מכתבים, שליחת מסרונים, טלפונים, השמעת איומים בע"פ ו/או בכתב, בילוש ומעקבים, צילום, הקלטות ויצירת קשר עם האשה בכל דרך אחרת.

פרץ שליט"א ושאלתי אותו אם ידוע לו אם הרב לוקשטיין מוכר לו כמוסמך לגייר, ותשובתו הייתה כי כפי שידוע לו הרב לוקשטיין מעולם לא אושר על ידי הרבנות לאשר גיורים.

גם ברשימת בתי הדין בחו"ל המוכרים כמוסמכים לגייר ולסדר גיטין נעדר שמו של הרב לוקשטיין. כאמור, למרות זאת, פניתי לרב פרץ כדי לוודא את הדבר, כאמור.

מכתבו של הרב טובול שבו נכתב כי "תעודת הגיור של המבקשת החתומה על ידי הרב לוקשטיין מאושרת על ידי הרבנות הראשית לישראל", מעוררת שתי תמיהות: האחת, הדבר סותר את דברי ראש מנהל הגיור הרב פרץ שליט"א, וגם היעדר שמו של הרב לוקשטיין מרשימת הרבנים המאושרים והמוסמכים עוררה ספק; והשנית - מצאנו פגם במכתב זה: נוסח המכתב כי "תעודת הגיור מאושרת" הוא בעייתי. אין בסמכותו של הרב טובול לאשר תעודות גיור. זהו תפקידו וסמכותו של בית הדין. הרב טובול בתפקידו כמנהל המחלקה ברבנות יכול להבהיר לבית הדין על עמדת הרבנות הראשית אודות זהותם של הרבנים המוסמכים לגייר, ולא להחליט על תקפות תעודות גיור המוגשות לבית הדין. ובאמור, הרב פרץ - ראש מערך הגיור הבהיר לנו כי הרב לוקשטיין לא הוכר לערוך גיורים. מסיבה זו ניתנה ההחלטה השנייה שאין בה כל סתירה להחלטה הראשונה: מכתב ההבהרה של הרב טובול אודות תקפות תעודת הגיור ניתנה בחוסר סמכות, וכנגד דעתו של ראש מנהל מערך הגיור.

בסיכומי של דבר, בקשת המבקשת לא נענית.

בגדול:

ביה"ד הגדול שמע באריכות את המבקשת... וב"כ וכן את הרב איתמר טובול ראש לשכת נשיא בית הדין הרבני הגדול ועיין בחומר המונח לפניו.

בית הדין הציע למבקשת ולבן זוגה המיועד שהמבקשת תקבל עליה את האמונה בייחוד השם ובעול מצוות וזאת מבלי להיכנס לסוגיית ההכרה בתעודת הגיור.

המבקשת, בן זוגה המיועד וב"כ הצדדים הסכימו להצעת בית הדין.

המבקשת הצהירה בפני בית הדין על קבלת עול מצוות והאמונה בייחוד השם וניכרין דברי אמת. לאור הצהרת המבקשת ולאחר שבית הדין שוכנע שאכן המבקשת כנה בהצהרתה מחליט בית הדין:

1. בית הדין מאשר את הצהרת המבקשת והיא רשאית להינשא כדמו"י.

2. ביה"ד הגדול מברך את המבקשת ובן זוגה המיועד שיזכו להקים בית נאמן בישראל.

באזורי: תיק מס' 1073894/1, ניתן ביום כ"ט באייר התשע"ו (6.6.2016)

בגדול: תיק מס' 1081571/1, ניתן ביום ז' בתמוז התשע"ו (13.7.2016).

הופיעו: עו"ד אלעד קפלן, עו"ד שרה וינברג, טו"ר ג'ני ברנר, ארגון "עתים" (לאשה).

שהוכיח סופו על תחילתו, אך לא הייתה פסילה של הגרות אלא נולדו ספיקות לביה"ד באם האם לא הולכה שולל את אלו שגיורה שאמרה שמקבלת מצוות ולמעשה לא שמרה מצוות כפי שחקר ביה"ד באותו זמן, ולכן מכוח ספק לפחות, לא קבע ביה"ד כי הגיור הוא בתוקף ולא נתן גושפנקא להיתר מכוח זה להינשא ליהודי.

אני כותב זאת על פי זכרוני, שני הדיינים שישבו אז בדין כבר פרשו לגמלאות, אך ביה"ד איפשר למבקשת להגיש ערעור לביה"ד הגדול ובאם ביה"ד הגדול ימצא לנכון יוכל לשנות את החלטת ביה"ד, כפי ראות עיניו ואין לו לדין אלא מה שענינו רואות.

כ"ז כתבתי לפי החומר שעיינתי בו ויתכן מאוד שהיו עוד סיבות שבגינן ביה"ד לא אישר את הגיור וכאמור גם לא פסל את הגיור, ורק בנסיבות האמורות קבע כפי שקבע.

בגדול:

לאחר שמיעת המערערת, ועיין בתעודת הגיור של אמה, ביה"ד מאשר שאמה התגיירה בגיור מוכר ברבנות הראשית. מעיין בפרוטוקול ביה"ד האזורי עולה שהאם אמרה שהיא שמרה מצוות, ביה"ד עיין בהחלטת ביה"ד האזורי ואינו מוצא מקום לערער על תוקף הגיור. לאור כל זאת, מאשר ביה"ד את גיורה של האם... ת.ז... וממילא ילדיה, המבקשת - הבת, והבן הם יהודים הרשאים להינשא כדמו"י.

באזורי: תיק מס' 904905/1, ניתן ביום כ"ד בכסלו התשע"ו (6.12.2015)

בגדול: תיק מס' 1027993/1, ניתן ביום ד' בניסן התשע"ו (12.4.2016).

הופיעה: עו"ד ניצן כספי שילוני, "מרכז צדק לנשים" (לאשה).

8. קביעה כי גיוריו של רב אורתודוקסי ידוע מארה"ב אינם מוכרים בארץ ודרישה מן הגיורת להליך גיור נוסף.

**בית הדין הרבני האזורי פתח-תקווה:
הרב אריאל ינאי - דיין**

**בית הדין הרבני הגדול:
הרב נחום שמואל גורטלר - אב"ד
הרב יצחק אלמליח - דיין
הרב מימון נהרי - דיין**

העובדות:

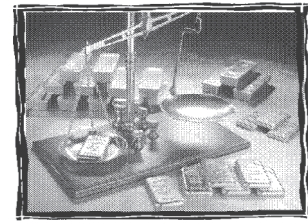
בבואה להינשא, גילתה אשה שהתגיירה בידי הרב יחזקאל לוקשטיין מניו-יורק כי יהדותה אינה מוכרת בארץ. מכאן הדיונים להלן, שהראשון בהם הוא הבהרת ביה"ד האזורי מדוע פסק כפי שפסק. יצוין, כי לפי מה שפורסם בכלי התקשורת, עמדתם של הרבנים הראשיים שונה מזו של בתי הדין שלהלן, ולדעתם אין מקום לפקפק בגיוריו של הרב לוקשטיין.

נפסק:

באזורי:

נדרשנו למתן הבהרה מאת כבוד בית הדין הגדול. אבהיר כי בטרם מתן ההחלטה על דחיית בקשת המבקשת לאישור הגיור, שוחחתי עם ראש מערך הגיור כבוד הרב יצחק

דכ"ר

בעייתית מאד. האשה ידעה היטב על הבעיה המשפטית הנוגעת לאחת הדירות, אותה בעיה שגורמת לקשיים במכירתה. ידיעה זו עולה מהסכם הגירושין עצמו, ולכן יש היתממות בטענה כאילו גילתה את הבעיה רק לאחר הגירושין. גם אין בסיס לטענה כי ההסכם מחייב את מכירת שתי הדירות כאחת. מן ההסכם לא עולה דרישה כזו. להפך, לכל דירה מוקדש סעיף נפרד. יתר על כן, זה לא הגיוני לטעון טענה זו. בני הזוג ידעו היטב על הבעיה שיש באחת הדירות ואין סיבה להניח שלא היו מוכרים את הדירה היקרה יותר לבדה אילו היו מקבלים הצעה טובה.

לגבי בטלות ההסכם כולו בשל ביטול סעיף אחד - הנאמן ביקש לעזוב את תפקידו, ועל ביה"ד היה להחליט על נאמן חדש בעצמו או להעביר החלטה זו לצדדים. אבל ברור שהצדדים לא תלו את הסכמתם העקרונית למכירת הנכסים במינוי נאמן מסוים דווקא, עד כדי כך שאם הוא לא יבצע את תפקידו ההסכמה עצמה בטלה. הזכרת שמו של פלוני בהסכם היא עניין טכני: קביעה מי יטפל במכירה ותו לא. ההסכמה זו נדרשת כדי שביה"ד לא יצטרך למנות אדם מיזמתו הוא. אבל ברור שאם נוצרת בעיה המונעת מאותו אדם לפעול, אין זה מבטל את ההסכם. למעשה מי שביטל את האמור בסעיף הוא הנאמן עצמו ולא ביה"ד, שרק נתן לכך אישור פורמלי, אך ברור שאין לזה שום השלכה על תוקף ההסכם כולו.

לגבי המשכנתא - צדק ביה"ד האזורי כשקבע שבעצם כל הטענות לגבי תוקף ההסכם הועלו רק בשל רצונה של האשה להפטר מתשלום המשכנתא. ההסכם אומר במפורש מתי על האשה לשלם את המשכנתא, ואין כל מקום לספק בכך. זאת ועוד, כדי למנוע כל טעות בהבנת חיוב זה דאג ביה"ד בעת אישור ההסכם שהצדדים יצהירו על הבנתם את הסעיף והדברים נרשמו בפרוטוקול. יש גם לדחות את דברי האשה לפיהם הייתה יכולה להישאר לגור בדירה השנייה. דירה זו ניתנה לבעל ממקום העבודה שלו ולאשה אין בה כל זכויות, מה גם שהמעביד ודאי לא היה מאשר לה להמשיך לגור שם לבדה, דבר שהיה מחייבו לשכור דירה חדשה לבעל.

לסיכום: טענות האשה משוללות היגיון ונוגדות את תקנות הדיון. הערעור נדחה כולו, ויש לחייב את המערערת בהוצאות משפט של 4000 ש"ח.

תיק מס' 947418/2

ניתן ביום ג' בטבת תשע"ה (25.12.14).

הופיעו: עו"ד עדי שדה (לאשה), עו"ד יוסף הולנדר (לאיש).

פסק הדין עוסק גם בנושאים הסכמים וסדרי דין.

10. לכתחילה ראוי לדון ברכוש קודם סידור הגט, אולם לא ניתן לאפשר לדיון זה להוות כלי לסחטנות ויש לדון בכל מקרה לגופו.

**בית-הדין הרבני האזורי אשדוד:
הרב מיכאל צדוק - אב"ד
הרב אלימלך וסרמן - דיין
הרב אריאל שוויצר - דיין**

9. דחיית טענות לביטול הסכם גירושין, כאשר לא מדובר בטענות הנוגעות לנסיבות כריתת ההסכם אלא לפרשנות בעייתית של סעיפיו.

**בית הדין הרבני הגדול:
הרב אליהו אברג'יל - יו"ר
הרב אליהו הישריק - דיין
הרב מיכאל עמוס - דיין**

העובדות:

מדובר בערעור על פסיקת ביה"ד האזורי שלא לבטל הסכם גירושין, למעט הסעיף הקובע כי עו"ד אחד ישמש כנאמן של שני בני הזוג, וזאת משום שאותו עו"ד ביטל את הסכמתו לכך. המערערת טוענת שתי טענות: 1. ההסכם קבע כי שתי הדירות של בני הזוג יימכרו כאחת, אולם יש בעיה במכירת אחת הדירות ולכן ההסכם בטל. 2. לא ניתן לבטל סעיף אחד בלבד, ומכיוון שבטל סעיף הנאמנות, הרי שיש לבטל את ההסכם כולו. ביה"ד האזורי גם חייב את האשה בהחזר תשלומי משכנתא לבעל עבור התקופה בה התגוררה לבד בדירתם. לטענת המערערת פרשנות ההסכם נוגדת קביעה זו, מה גם שהאשה הייתה מוכנה להמשיך לגור בדירה בה התגוררו יחדיו קודם לכן.

נפסק:

הערעור כולו נדחה. ראשית יש לדעת שתקנות הדיון (תקנה קלה) מגדירות שלוש עילות לערעור, ואף אחת לא נתקיימה כאן: טעות בהלכה, טעות נראית לעין בשיקול הדעת או בקביעת העובדות, פגם מהותי בניהול הדיון. במקרה דנן, המערערת חזרה על טענותיה שעלו בפני ביה"ד האזורי, טענות שנדחו שם כולן, ואין כל סיבה לסטות מהחלטה זו.

לגבי בטלות ההסכם - הנחת היסוד היא שההסכם בתוקף, אלא אם המערער על תקפו יכול להוכיח שלא נעשה כשורה, למשל במקרה של הטעייה או עושיק. אולם במקרה דנן לא עלו כלל טענות משפטיות לגבי תקפו של ההסכם, אלא רק אותן טענות שעלו באזורי לגבי בעיות בביצוע ההסכם לדעת המערערת, ולגבי עניין המשכנתא. טענות שעלו באזורי לגבי גמירות דעתה של האשה נדחו שם על הסף, וטוב היה אילו לא היו מועלות כלל. זאת ועוד, האשה מנועה מלהעלות טענות נגד ההסכם שהרי היא זו שיזמה את הגירושין ועורך דינה ערך את ההסכם. הוא אף ביקש בזמנו מביה"ד לאשר אותו באופן דחוף. במצב כזה, לא הגיוני כלל שהאשה תעלה כעת טענות כנגד כשרותו, למשל הטענה שפעלה מתוך פחד.

הטענה שיש למכור את שתי הדירות כאחת - הטענה הזו

העובדות:

האשה הגישה תביעת גירושין, בעוד שהבעל לא הגיש תביעת גירושין מטעמו. הבעל טען כי יש לדחות את מתן הגט עד לסיום כל ההליכים בבית המשפט בנושא המשמורת, או לחילופין, עד שהצדדים יגיעו להסכמה בנושאים אלו. מנגד, טענה האשה כי יש לסדר את הגט מיד וכי עיכוב הגט מהווה שימוש פסול של הבעל במתן הגט לצורך השגת הטבות שהנן צדדיות לגירושין עצמם. בית הדין הבהיר שאין מקום לכרוך את ענייני המשמורת הנידונים בבית המשפט במתן הגט וציין כי העיקרון המנחה בכל הערכאות בנושא משמורת קטינים זמני שהות הוא טובת הקטינים בלבד.

בהמשך, טען הבעל כי רשאי הוא לכרוך את תביעת הרכוש לתביעת הגירושין אשר הגישה האשה, וכי על בית הדין לדון בנושא הרכוש טרם מתן הגט. האשה טענה כי משלא הגיש הבעל תביעת גירושין, אין דין תביעה זו להידון בזכות עצמה, והוסיפה כי אף אם תינתן לבית הדין הסמכות לדון בנושאים אלו, אין בכך כדי לעכב את מתן הגט.

נפסק:

לאחר שמיעת הצדדים, ביה"ד מחליט כדלקמן:

- מאחר ונושא הרכוש לא הוגש בערכאה אחרת, בזכות הבעל לכרוך תביעה זו בתביעת האשה לגירושין, ולביה"ד הסמכות לדון בנושא הרכוש.
 - ביה"ד קובע כי לכתחילה יש לדון בנושא הרכוש קודם מתן הגט, מן הטעם שהדרך הראויה היא לסיים את כל העניינים שבין בני הזוג המונחים בפני ביה"ד קודם מתן הגט, הן כדי שלא להותיר מחלוקות בלתי פתורות בדומה לאמור באהע"ז סימן קנד בסדר הגט ס"ק פא, והן כדי שלא להותיר את הצדדים במצב שהם נאלצים להמשיך ולדון זה עם זה בנושאים ממוניים לאחר הפירודותם.
- יצוין כי בקביעה האמורה בסעיף ב אין כל חדש, וכך נוהגים בתי הדין מקדמת דנא. מעשים שבכל יום בבתי הדין שמעכבים את מתן הגט עד לביור העניינים הרכושיים שבין בני הזוג, ואיש אינו רואה "סרבנות" בתביעת האשה לדחות את מתן הגט עד לבירור זכויותיה בנכסי האיש, או להפך. כך, למשל, קובע ביה"ד האיזורי בת"א בתיק 2984/ס"ג בנוגע לכנות תביעת גירושין של אשה הדורשת לדחות את סידור הגט עד להכרעה במכלול הנושאים הרכושיים שבין בני הזוג:

"בעת פירוק הנישואין בין הצדדים, מוטלת על בית הדין החובה להביא לכך, שכל העניינים אשר תלויים ביניהם במחלוקת יוכרעו עוד בטרם מתן הגט. מטרתו של הגט היא "לכרות" את הקשר שבין האיש לאשה, באופן שהם לא יהיו קשורים זה בזה בשום דבר וענין. אמנם, יתכנו עניינים שאינם ניתנים להסדר סופי ומוחלט בטרם הגט. אלו הם כל העניינים הקשורים בילדים המשותפים של בני הזוג, כגון החזקת הילדים, ביקוריהם, חינוכם ומזונותיהם. אך גם בקשר לאלו יש להגיע להסדרים קודם הגט. ייתכנו גם מצבים של עיגון, בין כלפי האשה ובין כלפי האיש, שבהם יהיה בית הדין בדעה, שניתן לסטות מן הכלל האמור לעיל, ולהותיר את ההכרעה בענייני רכוש שונים, לאחר ביצוע הגט. אך, זהו בבחינת היוצא מן הכלל... בפוסקים האחרונים

הובאו שני טעמים מרכזיים להלכה זו:

א. כדי שלא יאמר הבעל לאחר נתינת הגט, אילו הייתי יודע שכך וכך תתבעני, או שכך וכך יפסוק לה בית הדין, מעולם לא הייתי מסכים לגרש. ונמצא חסר בדין כריתות, והגט בטל, או ספק בטל, או שיהיה לכל הפחות לעז על כשרותו של הגט.
ב. כדי שלא יצטרכו לבא לדון בפני ב"ד לאחר שנתגרשו, ויבואו לידי איסור."

בפסק הנ"ל המשיכו הדיינים והרחיבו בעניין, ומסקנתם היא: "הדרך הנכונה והעדיפה היא, איפוא, לפסוק בכל ענייני הרכוש שבין הצדדים, עוד בטרם הגירושין".

מאיך גיטא, ברור שאין לאפשר לאחד הצדדים להשתמש באפשרות הכריכה של הנושאים הממוניים ככלי לסחטנות או לנקיטת סחבת בהליך הגירושין. במקרים כאלו פשוט כי גם מבחינה הלכתית אין מקום "להדר" ולסיים את הדיון הרכושי בטרם יינתן הגט. יצוין כי גם בפסה"ד שהובא לעיל מציינים הדיינים כי פסק דינם ניתן לאור העובדה שהאשה לא התנתה את סידור הגט בויתורים ממוניים שהייתה מעוניינת בהם, אלא רק ביקשה כי מועד סידור הגט יידחה עד להכרעתו של בית-הדין במכלול ענייני הרכוש.

לסיכום: ההחלטה העקרונית אם נושאי הרכוש אמורים להידון קודם מתן הגט או לאחריו צריכה להינתן בכל מקרה לגופו, ואין לקבוע בה מסמרות בבחינת "וראה ועשה כתבניתם".

במאמר מוסגר יצוין כי הדברים הנ"ל מתייחסים למקרה שלפנינו, שהצדדים מסכימים לגירושין וחפצים בהם, והנידון הוא אם יש לסיים את העניינים הרכושיים בטרם מתן הגט או שניתן לדחותם לאחריו. אולם במקרה שאין הסכמה בין הצדדים על אודות הגירושין עצמם, נושא חלוקת הרכוש בטרם הגירושין סבוך יותר, ואין כאן מקומו (פסק שיצא לאחרונה מתחת יד ב"ד זה בעניינים אלו, ראה בתיק מס' 916847/5, פורסם בנוב' ועוד).
בסוף הדיון העלה ביה"ד הצעה להקדמת סידור הגט כדלהלן:
א. כל צד יקבל חזרה את הכספים שנתן לקניית הדירה.
ב. שאר המחלוקות הרכושיות יידונו לאחר מתן הגט.
ג. סידור הגט יהיה לפני פגרת פסח.

צד הבעל נתן את הסכמתו להצעה. אם צד האשה יודיע כי אף הוא מסכים למתווה המוצע, יוציא ביה"ד את ההצעה הנ"ל כפסק דין מחייב, והצדדים יזומו לס"ג בהקדם האפשרי.

תיק מס' 1050678/1

ניתן ביום ד' באדר ב' התשע"ו (14.3.16)

הופיעו: עו"ד שרה מרקוביץ (לאשה), עו"ד רקפת רוטנברג (לאיש).

פסה"ד מתאים גם למדור ילדים.
פסה"ד עוסק גם בנושאים: תנאים למתן הגט, סדרי דין והסכמים.

למדור זה ראו גם פס"ד מס' 12,11.

זה ולהעמידו על סך של \$30,000. לסיכום יש להעמיד את חוב הבעל לאשה בגין הכספים המשותפים ע"ס \$105,000.

ד. ביחס לחיובי הוצאות שחויב בהם הבעל לאור התמשכות התהליך בגינו של הבעל, ביה"ד לא מוצא טעות בשיקול הדעת, המציאות או ההלכה בקביעות ביה"ד קמא אשר על כן חיובי הוצאות שהושטו על הבעל בביה"ד קמא בתוקף.

ה. ביחס להחלטת ביה"ד לחייב את הבעל בגט: כידוע סמכות ביה"ד הגדול לבחון טענות לטעות בהלכה, בחוק, או בשיקול הדעת. לאחר שעיינו בהחלטה המפורטת של ביה"ד, בחומרים המצורפים, ושמענו את באי כוחם של הצדדים אנו דוחים את הערעור. מכל חוות הדעת שהביאו הצדדים עולה תמונה קשה על אופיו של הבעל והתנהגותו כלפי אשתו... אין ספק כי ביה"ד קמא שישב פעמים רבות בדין עם בני הזוג התרשם שמאיסות האשה ברורה... כידוע פוסקים רבים סוברים שבמאיס עלי באמתלא מבוררת מחייבים בגט ואף כופים, ובוודאי ניתן להפעיל סנקציות והרחקות ר"ת. עיין בשו"ת עזרת כהן (ענייני אבן העזר) סימן נו... ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ג-אבן העזר שעולה מדבריו שבמאיס באמתלא מבוררת עם סניפים נוספים ניתן אף לכפות...

לסיכום חיובו של הבעל לגרש את אשתו עומד והערעור נדחה. בשולי פס"ד אנו חוזרים ופונים אל הבעל להתעשת ולתת גט לאשתו בהקדם האפשרי ולא להיתפס לדעת תורה יחידאית שספק אם נאמרה, שאין לנו ספק שאם היו מביאים בפניה את כל החומר הכתוב כולל כל פס"ד של תשעה דיינים היו נשמעים ממנה דברים אחרים.

וביה"ד מתיר לאשה להביא את כל החומר אל האדמו"ר... שליט"א שישפיע על בעלה להתגרש ולשמור על כבודו וכבוד משפחתו. על הבעל לדעת שהאשה מוכנה לוותרים מפליגים בכספים המגיעים לה ע"פ פסיקת בית הדין במידה וייתן לה את הגט מיידית. חבל לבעל על איבוד ימיו ודמיו ללא כל תועלת והוא רק מזיק לעצמו.

תיק מס' 868883/5
 ניתן ביום ד' בטבת התשע"ו (16.12.15)
 הופיעו: עו"ד ערן פלס (לאשה),
 עו"ד וט"ר צבי גלר וט"ר זיו ברקוביץ (לאיש).

פסה"ד מתאים גם למדורים רכוש וצווי הגבלה.
פסה"ד עוסק גם בנושא סדרי דין.

12. כפיית גט על בעל החולה במחלה נפשית קשה.

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:
הרב אחיעזר עמרני - אב"ד
הרב דוד בירדוגו - דיין
הרב מאיר פרימן - דיין

העובדות:

הצדדים נישאו בשנת תשל"ח והם חיים בנפרד כבר למעלה מ-23 שנה. בשנות הפרוד הרבות הבעל היה מאושפז בכפיה

11. טענת מאיס עלי מבוררת מביאה לחיוב ואף לכפיה, וודאי להפעלת סנקציות.

בית-הדין הרבני הגדול:
הרב יעקב זמיר - אב"ד
הרב אליעזר איגרא - דיין
הרב יצחק זר - דיין

העובדות:

זהו ערעור על החלטת בית הדין האזורי לפיה חויב הבעל בגט ובתשלום כספי לאשה. כמו כן חויב הבעל בתשלום לאשה בסך 30,000 ש"ח עבור הוצאות משפט ושכ"ט עו"ד.

ב"כ הבעל טוענים כי יש לפסול את ההרכב שדן בתיק בבית הדין האזורי וכן לבטל את פסה"ד שניתן על ידו לרבות חיוב הבעל בגט ותשלום כספי לאשה. כמו כן לטענתם יש לחייב את האשה בטיפול מקצועי לצורך שלו"ב.

נפסק:

א. ביחס לטענת פסלות ההרכב, לאחר עיון ביה"ד לא מוצא מקום לפסילת ההרכב. כבר כתב נציב קבילות השופטים שלא נמצא פגם בהתנהלותם של כב' הדיינים הרה"ג שינפלד ואברג'יל שליט"א. וכמדומה שהתנהלות התיק מעל ארבע שנים בהרכבם ופסקי הדין שניתנו למורת רוחו של הבעל עומדים ביסוד טענת הפסלות, שדינה להידחות ולחייב בהוצאות.

ב. ביחס לטענות הרכשויות ביה"ד קמא התבסס על מכתב הערבות של אם הבעל, וכן על הפירעון השוטף של הצדדים לחלק מן ההלוואה ומספר ראיות נוספות אשר מהוות בסיס איתן לקביעת ביה"ד שהכסף ניתן כהלוואה ע"מ להחזיר ואף הוחזר חלק ממנה כאשר במועד הקרע מתוך \$250,000 נשארו כ-\$150,000 אותם פרעה האשה, ומבקשת שהבעל ישיב לה את חלקו בהלוואה בסך \$75,000, וביה"ד קמא אישר בקשה זו.

ג. ביחס ל-\$90,000 שהגיע לידיה של הבעל שמהן מגיע לאשה \$45,000, טוען הבעל שהוציא את הכספים לצורך חתונות הילדים. הדבר לא הוכח על ידו ובנוסף לא הוכח שהאשה הסכימה עימו. מאחר וברור שהבעל חייב לאשה את ה-\$45,000 וברור גם לדבריו שהוא לא פרע אותו הרי הוא בחזקת חיוב. אולם הבעל טוען שלפחות חלק מהכסף הלך בהסכמת האשה לטובת הילדים, היה מקום אולי לחייב את האשה שבועה שלא נפרע חלק מהכסף לטובת הילדים אע"פ שמעולם הבעל לא הציג ראיות כמה באמת ניתן לילדים. או לחילופין הבעל היה נשבע כמה נתן ושנתן בהסכמת האשה. מאחר וזרכם של בתי הדין לפשר בשבועה, ביה"ד רואה לפטור את הבעל משליש בחוב

ביחס לכשירות הבעל לתת גט, נראה שיש להגדיר הבעל כ"עיתים חלים וכעיתים שוטה" היכול לגרש את אשתו בזמן שהוא בריא. ביה"ד התרשם שהבעל מבין את עניין הגט ומודע להליך ומשמעותו, גם בעדותה של המומחית דלעיל התברר שהבעל נמצא בנסיגה והוא מבין ומודע להחלטותיו בעניין הגט. בעניין הטענות הרכושיות - עד היום לא הוגשו לבית הדין טענות הבעל, מאחר והבעל חייב לתת גט לאשה אין להמתין יותר והבעל חייב לגרש לאלתר, ובמידת הצורך בית הדין ידון גם בכפיה על הגט. אין מקום לעכב יותר האשה. את טענות הבעל בעניין הרכוש ניתן לברר גם לאחר הגט, במידה ויוכיח טענותיו בבית הדין, כך שלא יגרם לבעל עוול.

ביחס לטענה כי הבעל נושל מרכושו עת חתם על ויתורים בתחילת תקופת מחלתו, כאשר הבעל לא היה מודע אליהם בשל מחלתו. הבעל עצמו הכחיש הטענה, אך יתכן שאין משמעות להכחשה היות והבעל לא מודע למחלתו. מאידך יתכן שעצם הטענה על הרכוש מקורה בפראנויה של הבעל.

לגוף הטענה, כשמתעורר ספק מתי התבצעה נתינה, אם בזמן של שפיות או בזמן של שטות, ההלכה קובעת שבמיטלטלין נטל ההוכחה הוא על הטוען הבא להוציא ממון ממי שמחזיק בו, ומספק אין להוציא מידי המוחזק. לעומת זאת בקרקע הבעלים הראשון נחשב למוחזק וכך מבואר בשו"ע חו"מ סי' רלח סע' כא בדברי הרמ"א. בנד"ד הבעל טוען טענות בעניין מניות ובעניין דירה. המניות מוגדרות כמיטלטלין ונטל ההוכחה על הבעל. בעניין הדירה לא הוכיח הבעל שהבית היה רשום על שמו בשלב כלשהו, לאחר שיוכיח זאת יהיה מקום לדון בטענותיו.

בכל אופן, כל טענות הבעל יכולות להתברר בבית הדין לאחר סידור הגט ואין לקבל את התנאותו בעניין הגט. אין לסגור את תיק חלוקת הרכוש והבעל רשאי להגיש טענותיו והוכחותיו לאחר הגט. הבעל חייב לגרש את אשתו לאלתר ובמידת הצורך בית הדין ידון בכפיה על הגט ובאופן הכפייה.

תיק מספר: 360260/1
ניתן ביום כ' אייר תש"ע (4.5.10).
הופיעו: עו"ד ציפי פינקלשטיין ועו"ד איתן ליפסקר (לאשה),
עו"ד אבי גרא, עו"ד איתן ברקוביץ' ועו"ד רוני מילר (לאיש).

הערה: הבעל סירב ליתן גט לאשה וביה"ד הורה על כפייתו על ידי מאסר. הבעל עתר לבג"ץ כנגד ההחלטה. בבג"ץ הגיעו הצדדים להסכמות שעיקרן: "בית הדין הרבני האזורי יחזור ויזקק בהקדם האפשרי לשאלה מה השפעת מצבו הנפשי של העותר - אם בכלל - על היכולת לכפות עליו במאסר ליתן גט" (בג"ץ 8542/13 פלוני נ' פלונית, 26.5.14).

פסה"ד מתאים גם למדורים רכוש וצווי הגבלה.
פסה"ד עוסק גם בנושא תנאים למתן הגט.

במחלוקות סגורות לבריאות הנפש. כיום הבעל מאושפז גם כן וזכאי לחופשות מהאשפוז הכפוי. לפני 22 שנה התנהלו דיונים בביה"ד בין בני הזוג.

לפני שנתיים האשה הגישה תביעת גירושין חדשה. בדיונים שהתקיימו, הן אלו שבעבר הרחוק והן אלו שהתקיימו בהווה התברר שעיקר המחלוקת בין הצדדים הן ביחס לטענות רכושיות שמעלה הבעל. הבעל מתנה את נתינת הגט במילוי דרישות שונות וסירב להתגרש ולדון אח"כ ברכוש.

לפני שנה כרכה האשה לתביעת הגירושין את עניין חלוקת הרכוש וזאת בכדי לתת מסגרת לברור דרישותיו וטענותיו הכספיות של הבעל אותן הציב כתנאי לנתינת הגט.

בדיונים שהתקיימו לאחר מכן טען ב"כ הבעל כי הבעל נושל מרכושו בניגוד לדין. לאור טענות אלו בית הדין החליט כי: "מאחר וב"כ הבעל טוענים כי מצטבר בידם חומר רב בעניין רכוש הצדדים, על ב"כ הבעל להגיש תוך 60 יום את עמדתם בצירוף כל המסמכים". עד היום החלטה זו לא קוימה ולא הוגשו כל מסמכים.

לאור העובדה שלא קוימו החלטות בית הדין ולא העבירו עמדתם בכתב בית הדין יכריע בתביעת הגירושין.

✂ נפסק:

על בית הדין להכריע האם יש לחייב את הבעל בגט, האם הבעל כשיר לתת גט וכיצד להתייחס לטענותיו בדבר הרכוש.

תחילה יש לבדוק את מצבו הרפואי של הבעל. בדיון שהתקיים בפני ביה"ד הופיעה פסיכיאטרית מומחית שהעידה כי הבעל אובחן בעבר ממחלה נפשית קשה וניתן כנגדו צו לאשפוז כפוי, לאחר שהפעיל אלימות כנגד אשתו. כיום לא רואים את המאפיינים של המחלה הקשה ממנה סבל הבעל ואולם יש רושם שעדיין ישנה הפרעה פסיכוטית. כיום אין אלימות מצידו של הבעל. הבעל מודע למעשיו, מטופל בטיפול תרופתי, אך לא מודע לכך שהוא חולה. כתוצאה מהטיפול המחלה בנסיגה, אך לא ידוע מה יהיה בעתיד. בעבר השתחרר הבעל ולא טופל וכתוצאה מכך מצבו הדרדר ופעל לפי מחשבות שווא. ביחס לגט, הבעל לא מעוניין באשה, אמר שהוא מוכן להתגרש אלא שהוא רוצה את חלקו ברכוש, טענתו לא נראית כהזיה והוא מבין את המצב. הבעל יודע מה זה גט ומבין את פירוש המונח.

בעניין חיוב הגט, לאור הפירוד הארוך, מחלת הנפש של הבעל, האלימות כלפי האשה שנבעה ממחלת הנפש ואי הרצון בשלום בית יש כיום מקום לחייב הבעל בנתינת גט. נושא חיוב גט בבעל שוטה נידון בהרחבה בפוסקים ונקבע כי יש לכוף בעל שוטה שאשתו אינה יכולה לחיות עמו גם אם הוא "לעיתים חלים" (שו"ת תורת חיים חלק ד' סימן לג). ביחס להגדרת חולה נפש כשוטה ראה בשו"ת ציץ אליעזר (חלק ו סימן מב פרק א') שמסיק כי בחולה סכיזופרניה ניתן לחייב ואף לכוף לגרש.

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת בר-אילן הוקם מתוך רצון להשפיע על מעמד האשה בחברה הישראלית באמצעות קידום ידע ומחקר ודרך פעילות מעשית וישומית.

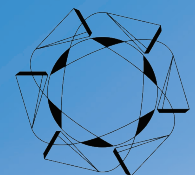
המרכז עורך ומפרסם מחקרים וניירות עמדה בנושאים הנוגעים לנשים בישראל ומעמדן, מפרסם פסקי דין רבניים, פועל לשינוי חברתי על ידי יזום וקידום חקיקה ושינוי מדיניות ציבורית. כמו כן עורך המרכז כנסים בתחום דיני המשפחה וביניהם הכנס השנתי לענייני נשים, משפחה ומשפט בישראל, ופרויקטים שונים, כגון פרויקט פא"י (פיקוח אכיפה וישום). המרכז תומך ושותף פעיל במאבק למען העגונות ומסורבות הגט בין היתר באמצעות פעילות ב"עיקר" - הקואליציה הבינלאומית לזכויות העגונה ומסורבת הגט. במסגרת מעורבותו בחברה הישראלית ותרומתו לה מממן המרכז את ייצוג המשפטי של נשים בבית הדין הרבני ובבית המשפט לענייני משפחה. הסיוע המשפטי מתבצע במסגרת קורס קליני לסיוע משפטי בפקולטה למשפטים, הכולל לימוד תיאורטי ועבודה מעשית בליווי התיקים המשפטיים.

טל: 03-5318895
פקס: 03-7360499
אתר: www.rackmancenter.com
דוא"ל המרכז: rackman.center@mail.biu.ac.il

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
רמת-גן 5290002
דוא"ל המערכת: dvd@rackmancenter.com

מרכז צדק לנשים הוא ארגון משפטי ציבורי שמטרתו לקדם ולהגן על זכותן של נשים לשוויון, לכבוד ולצדק בדין הדתי במדינת ישראל. מאז 2004, מייצג המרכז לקוחות במקרים של עגינות, ממזרות וגירור. החזון של המרכז הוא מדינה יהודית ודמוקרטית שאיננה מתפשרת על עקרונות דמוקרטיים וזכויות אדם לצד שמירה על מורשת ישראל. פרויקט הדגל של מרכז צדק לנשים הוא תביעות נזיקין כנגד סרבני גט. אנו שמחים לחלוק מניסיונינו עם עורכי דין ולהעניק ייעוץ וסיוע משפטי ללא תשלום בתיקים המקדמים את החזון שלנו.

CENTER FOR WOMEN'S JUSTICE
מרכז צדק לנשים

דוא"ל המרכז: cwj@cwj.org.il
אתר: www.cwj.org.il

מרכז צדק לנשים
עמק רפאים 43, ירושלים 9314102.
טל': 02-5664390 פקס: 02-5663317